

SAMORZĄD MIEJSKI

Miesięcznik Związku Miast Polskich

Nr 10 (212) LISTOPAD 2014

ISBN 1730-5187

Cities of change
Europejska sieć miast nowocześnie zarządzanych

W NUMERZE

ZE ZWIĄZKU

V 4 i 5 listopada br. w Warszawie odbyło się seminarium „Budżet partycypacyjny dla zaawansowanych” w ramach realizowanego od października tego roku przez ZMP projektu „Laboratorium budżetu partycypacyjnego”.

VI Podczas tegorocznego Kongresu Miast Polskich w czasie debaty na temat „Kultura w miastach” samorządowcy rozmawiali o oddziaływaniu festiwalu na polskie miasta. Pretekstem do tej rozmowy stał się projekt, jaki Związek Miast Polskich realizuje w tym i przyszłym roku z Regionalnym Obserwatorium Kultury – Centrum Badawczym Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

VIII Związek Miast Polskich i Śląski Związek Gmin i Powiatów realizują projekt „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE”. W październiku w kolejnych 10 polskich miastach na stażach gościli samorządowcy z Ukrainy.

XII Sześciu zwycięzców wyłoniono w konkursie na materiał prasowy „Młodzież o członkostwie Polski w Unii Europejskiej”. Do udziału w nim Związek Miast Polskich zaprosił uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu całej Polski.

PROJEKT NORWESKI 3

XIII Podczas praktycznego warsztatu „Komunikacja-negocjacje-mediacje” w ramach projektu „Dialog społeczny w przedsiębiorstwach i sektorze samorządowym, uczestnicy z miast i gmin zapoznali się z barierami komunikacyjnymi, zwiększyli swoje umiejętności w ich pokonywaniu, nauczyli się rozpoznawać naturę konfliktu, a także rozwijali sztukę negocjacji i osiągania porozumienia.

LIDERZY ZRÓWNOWAŻONEGO
GOSPODAROWANIA
PRZESTRZENIĄ 2014

XIV Bolesławiec, Gdańsk, Gliwice, Kobyłka, Legnica, Poznań, Toruń i Turek to laureaci I Ogólnopolskiego Konkursu Miast „Lider zrównoważonego gospodarowania przestrzenią”. Konkurs został zrealizowany wspólnie przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa oraz Związek Miast Polskich.

Na okładce: Cities of change - doroczna konferencja sieci europejskich miast poświęcona nowoczesnemu zarządzaniu. O konferencji piszemy na stronie VII.

Fot. E. Parchimowicz

Konkurs „Samorząd przyjazny seniorom 2014 - przyjazna administracja”

Najlepsi dla seniorów

Zielona Góra i Dzierżoniów oraz gmina wiejska Korycin to laureaci konkursu „Samorząd przyjazny seniorom 2014 – przyjazna administracja” – ogłoszono podczas posiedzenia seminaryjnego Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej Senatu RP na temat „Aktywizacja cyfrowa pokolenia 50+ szansą na uniknięcie wykluczenia społecznego”, które odbyło się 13 listopada br.

Konkurs organizuje Parlamentarny Zespół ds. Osób Starszych we współpracy ze Związkiem Województw RP, Związkiem Powiatów Polskich, Związkiem Miast Polskich, Związkiem Gmin Wiejskich. Celem konkursu było promowanie tworzenia zintegrowanych programów przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu seniorów we wspólnotach lokalnych i regionalnych. W konkursie mogły uczestniczyć samorządy wszystkich

wanych przez firmy i instytucje (ponad 60 partnerów) wspierające program (rabaty, specjalne ceny, produkty, usługi), dotyczących: gastronomii, zdrowia, ogrodu, domu, kursów, kultury, sportu, turystyki, odzieży i obuwia, integracji międzypokoleniowej. Wydano już ponad 12 tysięcy kart (do 1 września), powstał również portal internetowy programu.

Gmina **Korycin** realizowała w 2013 roku projekt „Seniorzy w działaniu”, na który otrzymała dotację w wysokości ponad 135 tys. zł (całkowity koszt to ponad 155 tys. zł). Seniorzy z gminy mieli okazję wziąć udział m.in. w zajęciach teatralno-plastycznych, w 6-dniowym wyjeździe edukacyjnym na południe Polski, wycieczce do teatru w Białymstoku, spotkaniach integracyjnych i sportowych. W sumie w projekcie uczestniczyły 134 osoby.

Nagrodę z rąk senatora Mieczysława Augustyna, przewodniczącego Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej, odebrał jeden z laureatów, wójt Korycina, Mirosław Lech.

Fot. K. Czerwińska

szczebli, które w latach 2012–2014 realizowały lub realizują programy czy projekty uwrażliwiające administrację na potrzeby osób starszych i przewidujące w tej dziedzinie konkretne rozwiązania. Do konkursu zgłoszono 16 projektów, które oceniła Kapituła, biorąc pod uwagę takie kryteria jak: kompleksowość wdrożonych rozwiązań, trwałość osiągniętych efektów, uwzględnienie integracji międzypokoleniowej, współdziałanie z innymi instytucjami (np. organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami), a także innymi samorządami w kraju i za granicą.

Projekty i programy dla starszych

Zielona Góra wygrała konkurs dzięki wdrożeniu programu lojalnościowo-rabatowego ZGrani 50+, w którym mogą uczestniczyć osoby po 50. roku życia z aktualnym meldunkiem w mieście lub gminie. Karta ZGrani 50+ (w formie plastikowej karty płatniczej) upoważnia do korzystania z 80 ofert przygoto-

Projekt **Dzierżoniowa** obejmował cykl działań realizowanych przez seniorów na rzecz mieszkańców gminy, które były koordynowane przez pracowników DDPS oraz organizacji pozarządowych. Utworzono tu Gminną Radę Seniorów, zorganizowano akcję Objęcie Ratusza (w sensie dosłownym), „Media dla Seniorów” (warsztaty medialne, literackie), „Senior tworzy kulturę”, kursy komputerowe dla seniorów, przegląd piosenek folklorystycznych (wspólne muzykowanie dzieci i starszych) oraz spotkania prozdrowotne.

Seniorzy bez Internetu

Nierozwiązanym problemem, którego nie są w stanie udźwignąć samorządy czy organizacje pozarządowe, pozostaje wciąż wykluczenie cyfrowe osób starszych. - *Potrzeba aktywizacji cyfrowej tej grupy jest ewidentna. Umiejętności te są kluczem do szans życiowych każdego człowieka – bez znajomości tych technik nie da się funkcjonować we współczesnym świecie*

– mówił senator **Mieczysław Augustyn**, przewodniczący Komisji Rodziny, Polityki Senioralnej i Społecznej. Integracja cyfrowa seniorów jest troską wielu resortów, parlamentu, organizacji pozarządowych i samorządów.

Obecnie w Polsce po 50. roku życia jest 40% społeczeństwa. Z 13 milionów tych osób – tylko 22% korzysta z Internetu, a z grupy obywateli po 65. roku życia – jedynie 14%. Plasuje nas to na jednym z ostatnich miejsc wśród państw UE. Wykluczenie cyfrowe ponad 9 milionów Polek i Polaków w wieku 50+ stanowi coraz bardziej dotkliwy problem społeczny i ekonomiczny, którego negatywny wpływ może się pogłębiać. Utrudnienia w dostępie do różnorodnych usług (w tym publicznych), ograniczenia w komunikowaniu się, dostępie do informacji i dóbr kultury, słaba mobilność na rynku pracy, wyższe koszty utrzymania gospodarstw domowych seniorów, obniżone poczucie bezpieczeństwa oraz niezależności, samotność w niezrozumiałym otoczeniu nasyconym technologiami – to tylko niektóre przejawy negatywnego oddziaływania wykluczenia cyfrowego na życie osób dorosłych i seniorów.

Przezwyciężyć bariery

– *W dobie Polski wolnej, zakotwiczonej w UE, największą motywacją do naszej pracy jest podnoszenie jakości życia Polaków, co nie jest możliwe bez kompetencji cyfrowych* – podkreślił **Michał Szczerba**, przewodniczący Komisji Polityki Senioralnej Sejmu RP. Poseł zwrócił uwagę na znaczenie przezwyciężania barier mentalnych, które stanowią główną przeszkodę w aktywizacji

cyfrowej pokolenia 50+. Jak bowiem pokazują diagnozy społeczne, wśród barier tylko 9% badanych wskazuje na względy finansowe, inne silniej akcentowane przeszkody obejmują: motywację, lęk, skomplikowane techniki uczenia, samotność.

Walka z wykluczeniem cyfrowym powinna być zgodna z zaleceniami ONZ z 1991 roku, dotyczącymi osób starszych, które są oparte na koniecznych do uwzględnienia w politykach krajowych 5 zasadach: niezależności, uczestnictwa, opieki, samorealizacji i godności.

Dyrektor Departamentu Rozwoju Cyfrowego Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju, **Rafał Sukiennik** zaprezentował możliwości finansowania projektów edukacji cyfrowej, jakie zostaną postawione do dyspozycji beneficjentów w programach operacyjnych nowej unijnej perspektywy budżetowej. Szczególne znaczenie będzie miał Program Operacyjny „Polska Cyfrowa”, w którym tematyce aktywizacji i edukacji cyfrowej dedykowano specjalną oś priorytetową. Program zostanie zatwierdzony wkrótce i pierwszych konkursów należy się spodziewać w pierwszym kwartale 2015 r. Głównymi beneficjentami tego programu będą organizacje pozarządowe we współpracy z samorządami.

W trakcie dyskusji podkreślano, że powinien powstać jeden spójny system, umożliwiający aktywizację cyfrową seniorów, który łączyłby działania różnych ministerstw, zaangażowanych w rozwiązanie tej kwestii, a mianowicie MEN, MPiPS i MAiC. Koncentrowanie środków będzie zapobiegać ich marnotrawieniu. Zwracano

uwagę, powołując się na doświadczenia Stanów Zjednoczonych, gdzie rośnie liczba korzystających z Internetu właśnie wśród seniorów, że brakuje w naszym kraju usług typu e-zdrowie, a to już zadanie dla państwa, aby stworzyć taki rynek.

Bezcenni Latarnicy

Do przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego stworzono w latach 2013-2014 – w ramach projektu Polska Cyfrowa Równych Szans, realizowanego przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji oraz Stowarzyszenie „Miasta w Internecie – ogólnopolski system aktywizacji cyfrowej pokolenia 50+. Dzięki niemu w naszym kraju ponad 2500 wolontariuszy zwanych Latarnikami Polski Cyfrowej uczy seniorów, jak wykorzystywać techniki cyfrowe w swoim życiu. W opinii **Krzysztof Głomba**, prezesa Stowarzyszenia „Miasta w Internecie”, powstał w ten sposób ogólnopolski system aktywizacji społecznej, który wymaga rozwoju i kontynuacji w latach 2014-2020. To, co robią Latarnicy w Polsce, jest ewenementem w skali europejskiej.

Podnoszeniu poziomu kompetencji cyfrowych osób starszych sprzyjać będzie na pewno również stworzenie centrów dziennego pobytu dla seniorów, które zadeklarowała w swoim exposé premier Ewa Kopacz. Domy i kluby w formule „Senior Wigor” umożliwią organizację takich działań na szeroką skalę – zapowiedziała **Czesława Ostrowska**, podsekretarz stanu w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Joanna Proniewicz

Zwycięzcy konkursu „Samorząd przyjazny seniorom 2014 – przyjazna administracja”

I miejsce - Zielona Góra – UM Zielona Góra - „Karta Zielonogórskiego Seniora”

II miejsce ex aequo

- **Korycin** - Gmina Korycin - „Seniorzy w działaniu!”

- **Dzierżonów** - Gmina miejska Dzierżonów - „Stworzenie warunków dla rozpowszechniania regionalnych tradycji, poszukiwania jej tożsamości oraz scalanie pokoleń”

Wyróżnienia specjalne

- w kategorii *współpraca z innymi samorządami, instytucjami krajowymi i współpraca międzynarodowa*:

Powiat żagański - „Nie starzeje się ten kto nie ma czasu – Polsko-niemieckie spotkania seniorów”

- w kategorii *kompleksowość projektowanych lub wdrożonych rozwiązań*:

Gmina Czerwonak - „Gminny Program Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Starszym Mieszkańcom Gminy Czerwonak na lata 2013-2018 ZACHOWAJ RADOŚĆ ŻYCIA”

- w kategorii *rozwiązania sprzyjające integracji międzypokoleniowej*:

Miasto Legnica - „Centrum Seniora”.

- w kategorii *trwałość zakładanych lub osiągniętych efektów*:

Gmina Polkowice - „Mieszkania chronione dla osób starszych”

- w kategorii *partnerskie współdziałanie z instytucjami administracji rządowej, organizacjami pozarządowymi i przedsiębiorcami*:

Gmina Nysa - „Gmina Nysa przyjazna seniorom - seniorze nie bój się Urzędu”

Z Komisji Wspólnej...

Rok Samorządności Terytorialnej

O przygotowaniach do roku 2015, w którym będziemy obchodzić 25-lecie polskiej samorządności rozmawiali członkowie Komisji Wspólnej 26 listopada br. Patronat nad jubileuszem objął Prezydent RP, Bronisław Komorowski.

Już na lipcowym spotkaniu z przedstawicielami korporacji samorządowych wchodzących w skład KWRIST Prezydent RP, **Bronisław Komorowski** na wniosek samorządowców objął patronatem honorowym obchody tej rocznicy. Powiedział, że chciałby, aby przyszedł rok był rokiem refleksji i dumy z okazji 25-lecia polskiej samorządności.

Wstępny plan całorocznych obchodów jubileuszu – konferencji, wystaw, debat, targów przedstawił **Olgierd Dziekoński**, minister w kancelarii Prezydenta RP, który z ramienia Prezydenta wchodzi w skład komitetu organizacyjnego Roku Polskiej Samorządności. W Komitecie tym są również dyrektorzy biur korporacji samorządowych, a z ramienia rządu – **Andrzej Halicki**, minister administracji i cyfryzacji oraz **Katarzyna Kacperczyk**, wiceminister spraw zagranicznych.

Najważniejszymi wydarzeniami roku jubileuszowego będą: Kongres 25-lecia Samorządu Terytorialnego w Poznaniu i spotkanie samorządowców w Pałacu Prezydenckim 27 maja. Na wrzesień zaplanowano obchody 30-lecia Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego w Warszawie.

Pat przy podziale subwencji oświatowej

W części roboczej najostrzejszy spór wzbudził nowy podział subwencji oświatowej. Zmiany nie wiążą się niestety z większą pulą środków, lecz z racjonalizacją wydatków. Stąd propozycje zmian w wagach i, co za tym idzie, przesunięcie środków między zadaniami, np. młodzieżowe ośrodki wychowawcze, które w skali kraju są przeszacowane o około 25% mają otrzymać mniejsze, urealnione w stosunku do potrzeb finansowanie. Podobnie ma się sprawa z pieniędzmi na kształcenie dorosłych, które jest nieskuteczne i nieefektywne. W zamian MEN chce wesprzeć małe szkoły liczące do 70 uczniów (nie tylko na terenie wsi, ale i miast) oraz 6-latkę. Mimo, że w trakcie dyskusji samorządowcy podkreślali, iż zmiany idą w dobrym kierunku,

nie udało im się dojść do porozumienia.

*- Jako jeden z najstarszych uczestników tego gremium chcę powiedzieć, że każda zmiana w algorytmie, służącym do podziału kwoty, która jest z jednej strony bardzo duża, a z drugiej – niewystarczająca prowadzi do przesunięcia środków. W związku z tym jest naturalnym odruchem reprezentantów poszczególnych kategorii JST, że jeśli ktoś traci na takim przesunięciu, to broni się przed tą utratą - wyjaśniał **Andrzej Porawski**, sekretarz strony samorządowej. I zaproponował, by w tej sy-*

W spotkaniu Komisji Wspólnej uczestniczył minister Olgierd Dziekoński.

Fot. H. Hendrysiak

tuacji to minister edukacji wraz z ministrem finansów podjęli decyzję w tej sprawie.

Mimo długiej dyskusji Komisji Wspólnej nie udało się wypracować opinii, stąd decyzja, by na grudniowym spotkaniu ostateczną decyzję wydał zespół roboczy.

Akty stanu cywilnego

Kontrowersje wzbudził projekt rozporządzenia MSW w sprawie sposobu prowadzenia rejestru stanu cywilnego, który jest aktem wykonawczym do ustawy o aktach stanu cywilnego, wprowadzającej od 1 stycznia 2015 r. elektroniczny rejestr dokumentów. To zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej jest mocno niedofinansowane, według różnych szacunków na poziomie 30-50 %, w zależności od gminy. Już wcześniej, opiniując projekt ustawy o aktach stanu cywilnego, która wprowadza elektroniczny rejestr danych strona samorządowa zwracała uwagę na dodatkowe koszty związane z wdrożeniem nowego rozwiązania, zwłaszcza w pierwszym roku jej funkcjonowania (kiedy papierowy i elektroniczny system obiegu dokumentów będą się dublowały). Po drugie zaś – zmiana jest wprowadzana w zbyt dużym pośpiechu,

co może oznaczać, że pracownicy odpowiedzialni za wprowadzanie danych w nowym, elektronicznym rejestrze mogą nie być na czas przeszkoleni. Także system teleinformatyczny może okazać się niedopracowany, a co za tym idzie zawodny.

*- Chciałbym podkreślić, że wszystkie negatywne konsekwencje będą dotyczyły pierwszej linii, czyli urzędników i burmistrzów w gminach, którzy to zadanie zlecone realizują – powiedział **Jan Maciej Czajkowski**, współprzewodniczący Zespołu ds. Społeczeństwa Informacyjnego.*

Projekt został uzgodniony, jednak z zastrzeżeniem, że rozporządzenie zrodzi skutki finansowe.

Niedofinansowane zadania zlecone

Kilkakrotnie podczas listopadowego posiedzenia samorządowcy przywoływali problem niedofinansowania zadań zleconych przez rząd, a realizowanych przez samorządy. Zadania zlecone od dawna są mocno niedofinansowane, samorządowcy domagali się zwiększenia kwot na rok 2015, ale do posiedzenia KWRIST nie tylko nie przyszła informacja na ten temat, ale pojawiła się nowa, jeszcze bardziej niepokojąca.

Edward Trojanowski, sekretarz generalny ZGW RP poinformował, że przyznane na rok 2015 dotacje wojewodów wynoszą 50% środków przekazanych w tym roku na zadania zlecone gminom. Przy okazji Trojanowski upomniał się o debatę systemową, która pierwotnie była zaplanowana na kwiecień br., a która miała dotyczyć zadań zleconych.

Zmiana opinii

Samorządowcy postanowili zmienić na negatywną – opinię w sprawie projektu ustawy o budżecie na przyszły rok, która na wrześniowym posiedzeniu została uzgodniona. Powodem są, przeoczone przy opiniovaniu, zapisy dotyczące art. 34, który mówi, że na edukację dzieci i młodzieży niepełnosprawnej JST przeznacza środki w wysokości nie niższej niż wynikająca z podziału subwencji. Jak podkreślają samorządowcy, przepis ten ingeruje w swobodę wykonywania zadań własnych JST, ingeruje też w swobodę wydatkowania subwencji, która jest „paradochodem” własnym. Dodatkowo proponowany zapis art. 34 podnosi algorytm podziału środków do rangi wyceny usług edukacyjnych i wreszcie – w sposób nieuzasadniony różnicuje pozycję uczniów niepełnosprawnych i wszystkich pozostałych.

Strona rządowa jednak odmówiła współpracy w tym zakresie.

hh

Nowy projekt ZMP i partnerów

Laboratorium budżetu obywatelskiego

4 i 5 listopada br. w Warszawie odbyło się seminarium „Budżet partycypacyjny dla zaawansowanych” w ramach realizowanego od października tego roku projektu „Laboratorium budżetu partycypacyjnego”.

Projekt realizowany jest wspólnie przez Pracownię Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia”, Institut de Govern i Polítiques Publiques przy Uniwersytecie Autonomicznym w Barcelonie oraz Związek Miast Polskich.

Jego celem jest wzmocnienie samorządów, organizacji i aktywnych obywateli zaangażowanych w realizację budżetów partycypacyjnych w swoich miejscowościach przez dostarczenie im narzędzi i wiedzy niezbędnej do tego, by procesy te stały się coraz lepsze.

Spotkanie zorganizowane na początku listopada w Warszawie było jednym z czterech seminariów edukacyjnych, które zostaną zrealizowane w ramach projektu. Było okazją do podjęcia refleksji nad sposobem funkcjonowania mechanizmu budżetu partycypacyjnego w polskich miastach i wymiany doświadczeń między osobami, które zajmują się tymi procesami w miastach. W seminarium wzięli udział przedstawiciele samorządów miast, które mają już doświadczenie w realizacji budżetu partycypacyjnego (obywatelskiego) oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych oraz aktywnych mieszkańców miejscowości, którzy byli zaangażowani w realizację dotychczasowych edycji tego procesu w poszczególnych miejscowościach.

W założeniu organizatorów seminarium „Budżet partycypacyjny dla zaawansowanych” służyło przede wszystkim dwóm celom. Po pierwsze stworzona została okazja do wymiany doświadczeń, pomysłów i refleksji, które mają pomóc udoskonalić procesy budżetów partycypacyjnych (obywatelskich) w miastach. Ponadto chodziło o umożliwienie uczestnikom nawiązania kontaktów, które w przyszłości mogą doprowadzić do współpracy w obszarze działań partycypacyjnych.

Seminarium miało charakter warsztatowy. Uczestnicy dyskutowali o tym, jak najlepiej zorganizować i przeprowadzić budżet obywatelski,

ale też do czego w ogóle takie mechanizmy są w samorządach potrzebne, czy można stawiać przed nimi bardziej długofalowe cele niż współdecydowanie o wydatkowaniu środków w poszczególnych latach budżetowych. Podczas seminarium kluczowe było dzielenie się doświadczeniami i uczenie się od siebie nawzajem. Samorządowcy opowiadali o tym, co się udawało, bądź nie udawało w ich pracy oraz o tym, co sprawiało największe trudności i może stanowić naukę także dla innych. Wśród tematów szczegółowych pojawiły się m.in. kwestie tego, w jaki sposób wykorzystywać nowoczesne narzędzia technologiczne w procesach budżetów partycypacyjnych (obywatelskich). Podczas seminarium zaprezentowano przykłady polskich i zagranicznych internetowych platform wspierających mechanizmy budżetów partycypacyjnych. Wspólnie zastanawiano się także nad tym, na jakich etapach BP i w jakiej formie wsparcie nowoczesnych technologii byłoby przydatne i wpływało korzystnie na funkcjonowanie tych procesów w Polsce.

Pracownia Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” wydała niedawno dokument **„Standardy procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce”**

- Celem niniejszego dokumentu jest uporządkowanie dyskusji nad budżetem partycypacyjnym w Polsce oraz sformułowanie katalogu standardów (w tym warunków minimum) dla tego typu procesów. Osobom i instytucjom, które będą decydować o uruchomieniu w Polsce kolejnych budżetów partycypacyjnych chcemy pokazać z jakich elementów powinna składać się taka procedura, by można było ją nazwać budżetem partycypacyjnym – piszą autorzy „Standardów...” - Ostateczny kształt dokumentu jest owocem wspólnej pracy i podzielanej wizji grona osób z różnych miejscowości, przedstawicieli organizacji pozarządowych, władz samorządowych i urzędów. (...) Jako jego autorzy, chcielibyśmy, aby ten dokument stał

się punktem odniesienia dla przedstawicieli samorządów, organizacji pozarządowych oraz „zwykłych” mieszkańców, chcących dopiero wprowadzić w swojej jednostce terytorialnej budżet partycypacyjny lub udoskonalić funkcjonującą już procedurę.

Źródłem wytycznych i rekomendacji zebranych w dokumencie są osobiste doświadczenia autorów wyniesione z organizacji, wspierania i uczestnictwa w procesach budżetu partycypacyjnego w kilku polskich miastach - Dąbrowie Górniczej, Lublinie, Łodzi, Krakowie, Sopocie, Warszawie oraz kilkunastu miejscowościach objętych zadaniem „Budżet osiedlowy” w ramach akcji „Masz Głos, Masz Wybór”, a także z analizy wielu polskich i zagranicznych przykładów procedur budżetu partycypacyjnego.

W marcu tego roku dokument „Standardy procesów budżetu partycypacyjnego w Polsce” w wersji roboczej został zaprezentowany na posiedzeniu Komisji Partnerstwa i Dialogu Związku Miast Polskich, która poparła go swoim stanowiskiem. Zarekomendowało go też **XXXV Zgromadzenie Ogólnego ZMP w Zabrzu**.

Projekt „Laboratorium budżetu partycypacyjnego” zakłada jeszcze organizację seminarium „Budżet partycypacyjny dla początkujących” kierowanego do przedstawicieli samorządów, które dopiero planują uruchomienie tego mechanizmu. Stworzony ma zostać ponadto **internetowy zasób wiedzy o budżecie partycypacyjnym na portalu www.partycypacjaobywatelska.pl**. To miejsce, w którym gromadzona będzie wiedza na temat rozwoju BP w Polsce oraz baza kontaktów do osób zajmujących się w Polsce tematyką BP.

Opracowany zostanie też **zestaw uniwersalnych narzędzi służących ewaluacji procesów BP** wraz z instrukcjami pomagającymi w ich zastosowaniu oraz **„Narzędziownik budżetu partycypacyjnego”**, czyli publikacja poświęcona planowaniu i wdrażaniu BP ze wskazówkami na temat realizacji poszczególnych etapów BP.

Projekt będzie realizowany do sierpnia przyszłego roku.

(epe)

Kongres Miast Polskich

Festiwale w miastach

Podczas tegorocznego Kongresu Miast Polskich w czasie debaty na temat „Kultura w miastach” samorządowcy rozmawiali o oddziaływaniu festiwali na polskie miasta. Pretekstem do tej rozmowy stał się projekt, jaki Związek Miast Polskich realizuje w tym i przyszłym roku z Regionalnym Obserwatorium Kultury – Centrum Badawczym Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Festiwale artystyczne stanowią obecnie najbardziej dynamiczne i wszechstronne pole działalności organizacji sektora kultury w Polsce. O fenomenie polskich festiwali mówi się w naszych mediach, piszą też o nich gazety zagraniczne.

Badacze z Regionalnego Obserwatorium Kultury zainteresował fakt, że na organizację tych wydarzeń miasta przekazują spore środki.

- W Polsce organizowana jest ogromna liczba różnego rodzaju festiwali, a co za tym idzie, kierowane są na organizację tych wydarzeń pokaźne sumy pieniędzy z budżetów lokalnych. Dlatego postanowiliśmy zająć się tym tematem – powiedział w Wejherowie Michał MękarSKI z Regionalnego Obserwatorium Kultury. - W festiwalach tkwi spory potencjał interdyscyplinarności – to również nas zainspirowało. Nie ma drugiego takiego „produktu kulturalnego”, który byłby realizowany z zaangażowaniem w tak dużym stopniu sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego.

Projekt, jaki właśnie rozpoczął Związek z Regionalnym Obserwatorium Kultury nosi nazwę Oddziaływanie festiwali na polskie miasta. Studium kompetencji kadr sektora kultury oraz synergii międzysektorowej. Jest on dofinansowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Ma zdiagnozować kompetencje kadr kultury - organizatorów festiwali artystycznych, a także jakość komunikacji organizatorów z odbiorcami oferty festiwalowej. Badacze chcą przeanalizować oddziaływanie festiwali na mieszkańców, ale też na całe miasta oraz zbadać – na przykładzie imprez festiwalowych - synergii międzysektorową działającą w kulturze.

W przedsięwzięciu tym analizie zostaną poddanych 96 festiwali organizowanych w miastach całej Polski. Badaniem objęte zostaną imprezy organizowane w miastach w 16 wo-

jewództwach. Wywiady i ankiety zostaną przeprowadzone zarówno wśród organizatorów festiwali, reprezentantów samorządów, jak i wśród mieszkańców-uczestników tych imprez. Dwuletnie studium środowiska miejskich festiwali realizowane będzie z użyciem badań ilościowych i jakościowych, w tym również netnografii (etnografii online). Analizie zostaną poddane festiwale organizowane przez podmioty publiczne, prywatne i obywatelskie, wybrane w oparciu m.in. o rankingi konkursowe MKiDN.

Podczas właściwego etapu badawczego przeprowadzone zostaną badania ilościowe: 288 ankiet skierowanych zostanie do przedstawicieli organizatorów 96 festiwali. Wśród badanych znajdują się cykliczne wydarzenia realizowane m.in. w Łodzi, Piotrkowie Trybunalskim, Krakowie, Oświęcimiu, Tarnowie, Warszawie, Radomiu, Opolu, Brzegu, Rzeszowie, Jarosławiu, Suwałkach, Gdyni, Gdańsku, Słupsku, Katowicach, Białymostku, Cieszylinie, Lublinie, Puławach, Kielcach, Sandomierzu, Olsztynie, Elblągu, Poznaniu, Jarocinie, Gostyniu, Kaliszu, Szczecinie, Koszalinie, Jeleniej Górze, Wałbrzychu, Strzegomiu, Gorzowie Wielkopolskim czy Zielonej Górze. Zostaną też przeprowadzone badania terenowe podczas trwania 48 różnorodnych wydarzeń festiwalowych.

Na zakończenie badań przygotowany zostanie kompleksowy raport merytoryczny.

Podczas dyskusji wokół festiwalowej tematyki na Kongresie Miast Polskich nie brakowało głosów, że imprezy typu „Festiwal pierogów” folklorystyzują kulturę w miastach, a nadawanie imprezom „konsumpcyjnym” miana festiwali jest działaniem na wyrost.

- W wielu miastach funkcjonują od lat festiwale o wysokiej wartości artystycznej przynoszące ważne efekty, nie tylko wizerunkowe – mówił

w Wejherowie **Marek Miros**, burmistrz Gołdapi. – *Festiwale są okazją do zastanowienia się nad więziami i relacjami społecznymi w miastach, do pomyślenia o miejscach, których ranga czy znaczenie podupadło. Festiwal potrafi zmienić taką przestrzeń, a także wpłynąć na postrzeganie jej przez mieszkańców.*

Stanisław Szwabski, Przewodniczący Rady Miejskiej Gdyni zwrócił uwagę, że tego typu wydarzeń nie należy dzielić tylko na „festiwale pierogów” i festiwale artystyczne. Są bowiem w miastach organizowane i takie, których celem jest zaprezentowanie uczestnikom kultury najwyższej.

- W Gdyni przykładem takiego wydarzenia jest Festiwal Muzyki Sakralnej. Nie przyciąga wielu mieszkańców, prezentuje bowiem muzykę ambitną – mówił S. Szwabski.

O zupełnie innego rodzaju wydarzeniu opowiedział burmistrz Kostrzyna nad Odrą. W mieście tym co roku podczas festiwalu Przystanek Woodstock 12 tysięcy mieszkańców musi w ciągu tygodnia przyjąć od 500 do 700 tysięcy przyjezdnych (w tym 100 tysięcy Niemców) oraz 130 tysięcy ich samochodów i 4 tysiące motocykli. W mieście nie może zabraknąć wody, prądu, ruch uliczny musi być zorganizowany zupełnie inaczej. Warto pamiętać, że uczestnicy imprezy chcą zobaczyć miasto, w którym odbywa się festiwal.

- Przystanek Woodstock jest źródłem dochodów dla wielu naszych mieszkańców, choć nie w tak dużym stopniu dla budżetu miasta – mówił podczas Kongresu burmistrz Andrzej Kunt. - Odbywa się przy olbrzymim wysiłku organizacyjnym służb miejskich. To z pewnością narzędzie, które służy promocji – a więc przekazywaniu wiedzy o mieście. Organizacja festiwalu poddawana jest najróżniejszym analizom i badaniom, powstają o nim prace naukowe. Ale co najważniejsze, od 2004 roku, a więc od początków naszej imprezy, ani jeden mieszkaniec Kostrzyna nie zaprotestował przeciwko jej organizowaniu.

Podczas dyskusji podkreślano też, że istnieją imprezy, które są wynikiem świadomej strategii kulturalnej danego samorządu, ale i takie, które odbywają się tylko dzięki aktywności osób czy środowisk zaangażowanych w ich organizację.

Ewa Parchimowicz

Konferencja „Cities of change” w Poznaniu

Lepszy dialog z mieszkańcami

Podczas konferencji, która odbyła się w Poznaniu 22-23 października br., w ramach projektu pod nazwą „Cities of change – cooperation of cities in the field of city development” wymieniano doświadczenia na temat konsultacji społecznych. Przykłady ciekawych rozwiązań w tej dziedzinie pokazali przedstawiciele Dublina, Bolonii, Florencji i Hengelo.

Projekt „Cities of change” polega na stworzeniu sieci współpracy pomiędzy samorządami miast europejskich i środowiskiem naukowym w celu wymiany spostrzeżeń dotyczących nowoczesnego zarządzania miastem ze szczególnym uwzględnieniem problematyki monitoringu strategicznego, metod konsultacji społecznych oraz badań jakości życia mieszkańców. Poza miastem Poznań, w projekcie bierze udział 13 partnerów zagranicznych, tj. Bolonia, Dublin, Bukareszt, Daugavpils, Florencja, Haga, Hengelo, Kłajpeda, Murcja, Padwa, Rennes, Wolverhampton, region metropolitalny Hanower-Bruszwik-Getynga-Wolfsburg.

Głosy Dublińczyków

Michael Sands, dyrektor International Relations Unit w Radzie Miejskiej Dublina, przedstawił przykład demokracji partycypacyjnej, program „**Twój Dublin, Twój Głos**”. Polega on na przeprowadzaniu 2-3 ankiet w ciągu roku (4000 członków zarejestrowanych, 30% odpowiedzi na ankiety), co pozwala obywatelom wpływać na politykę miejską, a władzom lokalnym zrozumieć, czego oczekują mieszkańcy i jak myślą o mieście, w którym mieszkają. Ankiety dotyczą różnych tematów, np. meczów UEFA w mieście, bezpieczeństwa dla kobiet i dziewcząt, wykorzystania Zatoki Dublińskiej czy przyjazności Dublina dla mieszkańców. Badano również preferencje cyfrowe obywateli. Okazało się, że 79% ankietowanych wysyła smsy, 84% korzysta ze stron internetowych, 74% Dublińczyków jest dumnych z miasta, a 61% chce wybierać bezpośrednio burmistrza. Dzięki badaniom udało się wyodrębnić zagadnienia, którymi trzeba się zająć w kontekście wyborów w 2014 roku (zatrudnienie, gospodarka, transport publiczny i opłaty za wodę). Zbierane informacje pozwalają rządzącym uzyskać niezbędne dane do podejmowania adekwatnych decyzji.

Włoskie eksperymenty

Z kolei o nowych zasadach uczestnictwa w procesie partycypacji mówiła **Gulia Alegrini** z Uniwersytetu Bolońskiego. Partycypacja społeczna w procesie planowania jest wpisana do regulacji prawnych na poziomie regionalnym. Miasto Bolonia oprócz tego włącza mieszkańców, stosując różne narzędzia i formy, takie jak m.in. stałą wystawę zmian w planie miasta, publiczne forum, warsztaty sąsiedzkie.

To już druga konferencja z cyklu „Cities of change” w Poznaniu. Tegoroczna była poświęcona współczesnym metodom gromadzenia danych o mieście i konsultacjom społecznym.

Fot. J. Proniewicz

W latach 2007-2009 miasto prowadziło projekt „Bella fuori”, który dotyczył rewitalizacji obszarów peryferyjnych i polegał na poszukiwaniu miejsc poza miastem, które wymagają upiększenia. W ramach programu przeprowadzono warsztaty partycypacyjne dla mieszkańców, na których poruszono między innymi kwestie prawne dotyczące planowania przestrzennego, a także te dotyczące wspólnej opieki nad zrewitalizowanym już obszarem. Wybrano do rewitalizacji dwa publiczne ogrody w San Donato – „Renato Bentivogli” i „Francesco Zanardi”. Dużym sukcesem programu było wzbudzenie wzajemnego zaufania między władzami miasta a mieszkańcami oraz odpowiedzialności za przestrzeń publiczną.

Ciekawą inicjatywę pod nazwą „100 miejsc” zaprezentował **Marco Materassi**

z Urzędu Miasta Florencji. Miała ona na celu wybranie wspólnie z mieszkańcami w 2009 roku miejsc (na przedmieściach, w centrum), które wymagają zmian. Polegało to na zorganizowaniu w jednym czasie, w 100 miejscach w mieście spotkań (np. w kościołach, siedzibach stowarzyszeń), podczas których poznawano, dyskutowano i zbierano pomysły; towarzyszyły temu różne działania promocyjne (kartka pocztowa, za pośrednictwem której można było również zabrać głos w dyskusji).

Nowa formuła spotkań

W Hengelo (Holandia) po przeprowadzeniu analizy systemu w latach 2010-2013, zdecydowano się na początku 2014 roku na zmiany strukturalne, aby zwiększyć zaangażowanie społeczne

w pracy samorządu i zmniejszyć odległość między władzą lokalną a obywatelami. **Annet Horstman** wyjaśniła, że zmiana polega na tym, że obecnie Rada Miasta spotyka się dwa razy w tygodniu. We wtorek odbywa się spotkanie informacyjne, w którym mogą brać udział również mieszkań-

cy, gdzie wyjaśniane są różne zagadnienia i dyskutowane. Stworzono w ten sposób nową przestrzeń do debaty publicznej. W środę natomiast podejmowane są ostateczne decyzje przez Radę. Sekretariat RM organizuje też spotkania z radnymi, członkami służb publicznych, aby każdy z mieszkańców mógł się zapoznać z planowanymi zmianami. Udośćnianie są ponadto wszystkie dokumenty. Pomysłodawcy spodziewają się, że zmiany spowodują zbliżenie RM do mieszkańców, co wpłynie na jakość podejmowanych przez nią decyzji (radni są coraz lepiej przygotowani do dyskusji). W proces zaangażowane są media tradycyjne i społecznościowe.

Wszystkie prezentacje z konferencji są dostępne [tutaj](#).

Joanna Proniewicz

Projekt Związku Miast Polskich

Ukraińscy samorządowcy w polskich miastach (2)

Związek Miast Polskich i Śląski Związek Gmin i Powiatów realizują projekt „Przygotowanie ukraińskich samorządów do wdrożenia reform decentralizacyjnych i stowarzyszenia z UE”. W roku 2014 to pilotażowe przedsięwzięcie współfinansowane jest ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i jej Programu *Study Tours to Poland*.

Po stronie ukraińskiej partnerem projektu jest Związek Miast Ukrainy.

W realizacji projektu zaangażowane są samorządy członkowskie Związku Miast Polskich i Śląskiego Związku Gmin i Powiatów. W październikowym „Samorządzie Miejskim” publikowaliśmy relację z wrześniowych wizyt studyjnych w dziesięciu polskich miastach. Kolejna grupa odbyła swoje staże w październiku. Łącznie w tym okresie Polskę odwiedziło 42 przedstawicieli z 23 ukraińskich samorządów.

Ostatnią grupę stanowili głównie burmistrzowie oraz dyrektorzy departamentów z ukraińskich miast: Kherson, Yuzhnoukrainsk, Charków, Bilgorod Dnistrowsky, Nikopol, Liubotyń, Chmielnicki, Skadovsk, Trostianets, Chuguiv oraz Buryń.

Jednym z ważnych punktów pobytu ukraińskich samorządowców w Polsce było spotkanie zorganizowane 6 paździer-

nika br. w Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

W imieniu Prezydenta Bronisława Komorowskiego gości powitał Sekretarz Stanu Olgierd Dziekoński. O polskiej decentralizacji dzisiaj mówił Andrzej Porawski, dyrektor Biura Związku Miast Polskich. Mirosław Skórka, dyrektor Programu Study Tours to Poland Kolegium Europy Wschodniej mówił o możliwościach korzystania ze środków PAFW oraz roli partycypacji obywatelskiej w polskich samorządach. Jan Hofmokr z Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP wspominał, że realizowany przez ZMP projekt

jest częścią pomocy dla Ukrainy, będącej wspólną inicjatywą Prezydenta RP, instytucji rządowych i miast polskich. O swoich doświadczeniach w wykorzystaniu funduszy przedakcesyjnych na przykładzie miasta Torunia mówił Michał Korolko, obecnie członek Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego, dawniej pracownik Urzędu Miasta Torunia. W spotkaniu wzięł też udział poseł Marcin Święcicki, który poinformował o pracach w ramach zespołu ekspertów ds. wdrażania reformy samorządowej na Ukrainie.

Relacje z wizyt studyjnych

BUDGOSZCZ

Samorząd bez tajemnic

Ukraińscy samorządowcy Jurij Ostain, Zastępca Prezydenta Miasta Nikopol oraz Viacheslav Demczenko, Dyrektor Biura Regionalnego Związku Miast Ukrainy w Odessie w dniach 6-10 października gościli w Bydgoszcy.

Wizyta rozpoczęła się od spotkania z Prezydentem Miasta i przedstawicielami bydgoskich mediów. Goście zapoznali się z zadaniami Miejskiej Pracowni Urbanistycznej oraz wysłuchali prezentacji dotyczącej planowania urbanistycznego uwzględniającego potencjał miasta. Odbyło się też spotkanie w Bydgoskiej Agencji Rozwoju Regionalnego, gdzie zaprezentowane zostały zadania BARR w zakresie obsługi inwestorów, a także współpracy z sektorem MŚP.

Goście spotkali się z zastępcą Prezydenta Miasta odpowiedzialnym za komunikację miejską, pozyskiwanie środków unijnych, rozwój i strategię miasta. W terenie zostały zaprezentowane najważniejsze inwestycje dro-

Polsko-ukraińskie spotkanie w bydgoskim ratuszu.

Fot. R. Sawicki

gowe i rozwiązania komunikacyjne. Podczas spotkania ze Skarbnikiem Miasta uczestnicy projektu zapoznali się

z tematyką związaną z zarządzaniem budżetem, budżetem obywatelskim oraz polityką finansową miasta. Wiele cennych informacji o mieście i organizacjach społecznych zostało przekazanych podczas spotkania z Prezesem Towarzystwa Miłośników Miasta Bydgoszczy pełniącym jednocześnie funkcję Wiceprzewodniczącego Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych Rzeczypospolitej Polskiej.

Wzięli ponadto udział w II Międzynarodowym Kongresie Ekologii Miast „EcoMetropolis” odbywającym się w Bydgoszcy. Przekazano im informacje o systemie zarządzania gospodarką odpadami komunalnymi w mieście oraz o budowie spalarni odpadów. Zwiedzili Bydgoski Park Przemysłowy oraz Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów ProNatura Sp. z o.o. ■

BRZEG

Budowanie demokracji

W Brzegu opolskim gościła delegacja samorządowców z Bilgorodu Dniistrovskiego. Sergiy Kvitkovsky i Zhanna Kudrys poznawali zasady funkcjonowania polskiej gminy i działalności urzędu.

Gości z Ukrainy interesowały sprawy związane z codzienną pracą w Urzędzie Miasta, organizowaniem i prowadzeniem procedury zamówień publicznych, inwestycjami oraz działalnością instytucji podległych gminie. Samorządowcy odwiedzili również spółki miejskie, które realizują zadania gminy.

Na zdjęciu Zhanna Kudrys, Sergiy Kvitkovsky i (z tyłu) Mikolaj Kostwicki, tłumacz.

Fot. Archiwum UM.

- Jesteśmy w trakcie przebudowy naszego systemu samorządowego. Dzisiaj nie ma w nim udziału społeczeństwa, jako suwerena dającego legitymację do władzy – tłumaczył Sergiy Kvitkovsky, radny i doradca burmistrza Bilgorodu Dniistrovskiego.

Zhanna Kudrys, dyrektor Departamentu Ekonomicznego Urzędu w Bilgorodzie Dniistrovskim podkreśla, że zmiany, jakie mają zostać wprowadzone na Ukrainie będą dotyczyły praktycznie budowy samorządności od podstaw.

- W kwestii finansowania, zarządzania, jak i samych wyborów do władz samorządowych Polscy parlamentarzyści pomagają nam w pracach legislacyjnych. Okazuje się, że najbardziej pasujące dla nas jest ustawodawstwo polskie – dodaje.

Brzescy goście biorą udział w ukraińskim rządowym zespole opracowującym zmiany funkcjonowania samorządów. Wzorce podpatrzone w Polsce posłużą jako baza do stworzenia ukraińskiego systemu samorządowego, zdecentralizowanego, w pełni demokratycznego.

- W Związku Miast Polskich uważamy, że nie ma lepszej okazji, aby w tym trudnym czasie, w jakim znalazła się Ukraina, pomóc przy tworzeniu systemu samorządowego u naszych przyjaciół na wschodzie – mówi burmistrz Brzegu Wojciech Huczyński. ■

KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI
Od stażu do współpracy

Dwóch ukraińskich urzędników z Lubotyńia koło Charkowa szkoliło się w Konstancynie Łódzkiej w dniach 7 - 10 października 2014 r.

Do Konstancynowa Łódzkiego przyjechali: Volodymyr Telychko burmistrz Lubotyńia koło Charkowa oraz Oleg Dlugash – dyrektor Przedsiębiorstwa Wodociągów Miejskich w Lubotyńiu. Ukraińscy goście odbyli spotkania i szkolenia z kierownikami referatów Urzędu Miejskiego. Najważniejszymi tematami były kwestie związane z pozyskiwaniem funduszy unijnych. Poruszano też ważny temat systemu zarządzania jakością, który od lat jest wdrożony w urzędzie. Ukraińscy stażyści wzięli udział w spotkaniu z Ewą Matyszczak, prezesem Przedsiębiorstwa Komunalnego Gminy Konstancynów Łódzki, gdzie rozmawiano głównie o świadczeniu usług komunalnych za pośrednictwem spółki miejskiej. Podczas spotkań stażyści poznali funkcjonowanie samorządu i dowiedzieli się o zrealizowanych inwestycjach i projektach, współpracy z organizacjami pozarządowymi, systemie oświaty, gospodarce wodno-ściekowej. Ważnym dla gości punktem programu była wizyta w Grupowej Oczyszczalni Ścieków w Łodzi, gdzie stażyści nawiązali kontakty z przedstawicielami GOŚ.

Jedna z roboczych wizyt gości z Ukrainy.

Fot. Archiwum UM

Goście w ramach realizowanego programu odbyli także wizyty robocze na terenach przemysłowych Konstancynowa Łódzkiego oraz obiektach sportowych.

10 października na zakończenie wizyty został podpisany list intencyjny pomiędzy burmistrzami obu miast. Oświadczyli oni, iż chcą wymiany kontaktów i doświadczeń na wszelkich polach, które mogą interesować jednostki samorządowe oraz, że są

zainteresowani podjęciem wspólnych działań w dziedzinie kultury, turystyki, edukacji i inwestycji. ■

CIECHANÓW

Partnerskie rozmowy

Udział Ciechanowa w projekcie stanowił naturalną konsekwencję i kontynuację ponad 15 letniej współpracy partnerskiej miast Ciechanów i Chmielnicki.

Ukraińscy partnerzy od lat mieli okazję brać udział w corocznie organizowanych przez Ciechanów Forach Miast Partnerskich, podczas których ciechanowscy samorządowcy prezentowali swoje doświadczenia z rozwoju poszczególnych obszarów życia publicznego, nie tylko miasta, ale też miast partnerskich z Niemiec, Fran-

Na zdjęciu prezydent Ciechanowa Waldemar Wardziński, Ludmiła Czerewczenko i Ludmiła Andryszyna.

Fot. Archiwum UM.

cji i Słowacji. Wcześniejsze doświadczenia pozwoliły na taką konstrukcję programu stażu, który pozwalał skoncentrować się na szczególnie interesujących dla gości z Ukrainy kwestiach: zamówieniach publicznych, budowie strategii rozwoju miasta oraz metodologii sporządzania, rozliczania i ewaluacji projektów unijnych. Duże zainteresowanie samorządowców z miasta Chmielnicki budziły też kwestie związane z uspołecznianiem życia publicznego miasta realizowane poprzez współpracę z organizacjami pozarządowymi w formie zlecenia realizacji zadań publicznych.

Stosunkowo krótki czas trwania stażu nie pozwolił na spełnienie wszystkich oczekiwań ukraińskich partnerów. Wpisując się w program współpracy miast partnerskich na lata następne, prezydent Ciechanowa zaprosił więc osoby zainteresowane funkcjonowaniem szczegółowych rozwiązań z zakresu gospodarki komunalnej. ■

GOŁDAP Dwa uzdrowiska

W Gołdapi w dniach 6-10 października na zaproszenie Burmistrza Marka Mirosa gościła delegacja z ukraińskiego miasta Skadovsk w obwodzie chersońskim na brzegu Morza Czarnego.

Gołdap odwiedzili: Olha Butenko, sekretarz Rady Miasta Skadovsk i Ivan Shulha, dyrektor Miejskiego Przedsiębiorstwa Usług Publicznych. Dużo czasu ukraińscy goście spędzili w gołdapskim magistracie na rozmowie z burmistrzem oraz jego

Spotkanie w Gołdapskim Uniwersytecie III Wieku.

Fot. Archiwum UM

zastępcą, przewodniczącym Rady Miejskiej, sekretarzem i kierownikami poszczególnych wydziałów. Padły bardzo konkretne pytania o gołdapskie doświadczenia w oświacie, zarządzaniu budżetem, gospodarką nieruchomości, rynek pracy, zarządzanie kryzysowe.

Delegacja z Ukrainy zwiedziła Gołdap, m.in. dzielnicę uzdrowiskową, Specjalną Strefę Ekonomiczną, Centrum Edukacyjno-Sportowe. W programie znalazły się wizyty w gołdapskich instytucjach: Powiatowym Urzędzie Pracy, Ośrodku Pomocy Społecznej, Szkole Podstawowej nr 3, Szkole Muzycznej czy Bibliotece Publicznej. Ważnym elementem wizyty były spotkania z sektorem pozarządowym. Ukraińska delegacja odwiedziła Fundację Rozwoju Regionu Gołdap, Fundację Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej, Gołdapskie Centrum Wolontariatu i Spółdzielnię Socjalną „Fantazja”. Miłą niespodzianką było dla gości spotkanie ze społecznością ukraińską zorganizowane w Gminnym Ośrodku Kultury w Baniach Mazurskich.

Jak podkreślała Olha Butenko, sekretarz Skadovska, wizyta w Gołdapi była bardzo cennym doświadczeniem. Wyr-

ziła nadzieję, że współpraca z Gołdapią będzie kontynuowana, zwłaszcza, że oba miasta mają podobny potencjał. ■

KLECZEW Szczere rozmowy

W Kleczewie przebywała delegacja z Ukrainy, w skład której wchodził: Ievgenii Rezhchenko, reprezentujący miasto Chugiv w obwodzie charkowskim oraz Petro Zhuk, mer miasta Buryn z obwodu sumskiego.

Goście mieli okazję zapoznać się z codziennym funkcjonowaniem samorządu gminnego - uczestniczyli w pracy na stanowisku pozyskiwania funduszy europejskich oraz w referacie przygotowania i prowadzenia inwestycji gminnych. Przedstawiono im zasady aplikowania i rozliczania projektów, także z funduszy przedakcesyjnych, z których skorzystał samorząd Kleczewa. Szczególnym zainteresowaniem gości cieszył się referat podatkowy i finansowy. Przedstawiono sposób zgłaszania i rozpatrywania skarg i wniosków mieszkańców, pokazano przykładowe procedury konsultacji społecznych - uspołecznienie procesów inwestycyjnych.

Spotkanie Ukraińców z samorządowcami z Kleczewa.

Fot. Archiwum UM

Goście zwiedzali gminę, jej zabytki i inwestycje, m.in. te wykonane z udziałem środków UE. Odwiedzili też oczyszczalnię ścieków, wysypisko odpadów, stację uzdatniania wody, mieszkania komunalne. Uczestniczyli w sesji Rady Miejskiej oraz spotkali się z prasą lokalną i regionalną. Rozmawiano o wolności prasy, jej zależności, o stosunkach na linii samorząd-prasa.

Pokazano gościom funkcjonowania Warsztatów Terapii zajęciowej w Nieborzynie, których organem prowadzącym jest stowarzyszenie - organizacja pożytku publicznego. Na

Ukrainie nie jest znana taka formuła pomocy osobom niepełnosprawnym, co spowodowało szereg pytań od członków delegacji. Kontynuując wątek pomocy gospodarze zaprosili ukraińskich samorządowców na kilkugodzinną wizytę w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej. ■

BEŁCHATÓW Dzielenie się doświadczeniem

Zagraniczni goście przebywali w Bełchatowie w dniach 6-10 października 2014 roku.

Wymiana doświadczeń, zdobycie wiedzy z zakresu działalności samorządu oraz skorzystanie z dobrych praktyk i doświadczeń, jakimi może pochwalić się Bełchatów – to główne cele wizyty przedstawicieli Jużnoukraińska: Lili Grabowenko – pierwszego zastępcy burmistrza ds. działalności organów wykonawczych oraz Tetiany Tacijenko – kierownika Wydziału gospodarki i inwestycji departamentu gospodarczego i społecznego rozwoju miasta.

W programie wizyty znalazły się przede wszystkim spotkania z dyrektorami wydziałów i koordynatorami zespołów bełchatowskiego magistratu. Urzędnicy podzielili się swoimi doświadczeniami z zakresu pozyskiwania środków z portfela Unii Europejskiej oraz projektów, jakie miasto zrealizowało przy ich wsparciu – chodzi m.in. o rewitalizację Centrum Miasta Bełchatowa, budowę Miejskiego Centrum Kultury wraz z Ekspozycją PGE Giganty Mocy, rozbudowę i przebudowę infrastruktury miejskiej Bełchatowa. Przedstawicielki Jużnoukraińska poznały także, jak funkcjonuje bełchatowski urząd w oparciu o System Zarządzania Jakością. Spotkania były poświęcone również miejscowym planom zagospodarowania przestrzennego miasta, finansom samorządu lokalnego oraz bełchatowskim terenom inwestycyjnym. Ponadto zagraniczni goście mieli okazję do zaznajomienia się z projektem Bełchatowskiej Karty Rodziny, Budżetu Obywatelskiego i zasad współpracy z organizacjami samorządowymi oraz spotkać się z przedstawicielami bełchatowskich spółek – WOD.-KAN., PEC, Eko-Region oraz placówek kultury. ■

KUTNO

Prezentacje i wizyty studyjne

W dniach 6-10 października 2014 r. samorząd Kutna gościł Marynę Wojtenko – członkinię Rady Miasta Chersoń, doradcę Prezydenta Miasta oraz Jewhena Nazarian – członka Rady Miasta Chersoń, doradcę Prezydenta Miasta ds. Komunalnej Gospodarki Mieszkaniowej.

W programie pobytu delegacji ukraińskiej znalazły się zarówno prezentacje multimedialne, jak i warsztaty dotyczące m.in. systemu zamówień publicznych w polskim samorządzie, kutnowskich inwestycji publicznych w ostatnich latach, a także zarządzania projektami. Zaprezentowano planowanie rozwoju miasta na

Wizyta gości z miasta Chersoń w Kutnie. (od lewej) Maryna Wojtenko, Jewhen Nazarian i tłumaczka Jana Malinowska.

Fot. A. Pietrusiak

podstawie nowej Strategii Rozwoju Miasta Kutna na latach 2014-2020, proces pozyskiwania inwestorów zagranicznych, pozyskiwania środków unijnych na przykładzie doświadczeń samorządowców Kutna oraz budowy społeczeństwa obywatelskiego, partycypacji społecznej, współpracy z NGO oraz pierwszego kutnowskiego Budżetu Obywatelskiego. Ponadto goście mieli też okazję wysłuchać prelekcji dotyczących gospodarki mieszkaniowej realizowanej przez Towarzystwo Budownictwa Społecznego, Zarząd Nieruchomości Miejskich oraz Robotniczą Spółdzielnię Mieszkaniową „Pionier”.

Prezentacje wzbogaciły m.in. wizyty studyjne w: Podstrefie Kutno Łódzkiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, Przedsiębiorstwie Oczyszczania Miasta Eko Serwis Sp. z o. o., Aquaparku Kutno, Kutnowskim Domu Kultury, Domu Noclegowym i Kompleksie Te-

rapeutyczno-Integracyjnym – Sekcji Mieszkań Chronionych. Goście wzięli także udział w „Wieczorze z Gwiazdą”. Podczas imprezy zostały wręczone Nagrody Prezydenta Miasta Kutna w dziedzinie kultury oraz odbył się koncert Doroty Osińskiej. ■

POZNAŃ

Seria warsztatów

W dniach 6-10 października 2014 roku w Poznaniu przebywała delegacja z partnerskiego Charkowa.

Podczas specjalnie z tej okazji zorganizowanych warsztatów mówiono o roli funduszy i projektów w realizacji zadań miasta. Treść merytoryczna poparta była przykładami projektów już zrealizowanych, jak i tych będących w trakcie realizacji z wykorzystaniem środków zewnętrznych. Ukraińscy partnerzy dowiedzieli się także o trudnej drodze Polski do członkostwa w Unii Europejskiej i wyzwaniach związanych z wdrażaniem reform niezbędnych do pełnego uczestnictwa w unijnych strukturach.

Kolejne zajęcia polegały na przybliżeniu ukraińskim partnerom zagadnień związanych z konsultacjami społecznymi i partycypacją obywatelską. Został omówiony Poznański Budżet Obywatelski, Poznańska Kawiarenka Obywatelska oraz konsultacje społeczne dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Warsztaty związane z działalnością gospodarczą i przedsiębiorczością poświęcone były sytuacji gospodarczej Poznania z uwzględnieniem zagadnień dotyczących rynku pracy oraz działań podejmowanych przez miasto i jego partnerów na rzecz przedsiębiorców, które zostały uwzględnione w Strategii Rozwoju Miasta Poznania do roku 2030. Przedstawiono też aspekty formalno-prawne rejestracji i prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce z uwzględnieniem reglamentacji działalności gospodarczej opartej na przykładzie licencji i zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz na transport drogowy. Zaprezentowano działania służące promocji przedsiębiorczości oraz programy wsparcia dla małych i średnich przedsiębiorstw. ■

SWARZEDZ

Polska gościnność

W dniach od 6 do 10 października 2014 roku Swarzędz gościł delegację samorządowców z ukraińskiego miasta Trostyanets (Trościaniec).

Burmistrz Yuriy Bova oraz sekretarz Alina Shatska uczestniczyli w wielu spotkaniach dotyczących funkcjonowania swarzędzkiego samorządu, wykorzystania funduszy unijnych, rozwoju gospodarki, ekologii, sportu i kultury. Zapoznali się z zakresem działania i organizacją wewnętrzną Urzędu Miasta i Gminy w Swarzędzu, analizowali Wieloletnią Prognozę Finansową na przykładzie naszej gminy, omawia-

Spotkanie w gabinecie burmistrza Swarzędza Anny Tomickiej.

Fot. Archiwum UM

li projekty związane z komunikacją miejską, nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi, funkcjonowaniem Specjalnej Strefy Ekonomicznej na terenie Swarzędza. Interesujące okazały się wszystkie informacje na temat szkolnictwa, a także pielęgnowania w praktyce tradycji meblarstwa, charakterystycznego dla gminy Swarzędz. Ukraińscy goście na spotkaniach w Swarzędzkim Centrum Sportu i Rekreacji oraz swarzędzkim Ośrodku Kultury podziwiali nowoczesne obiekty sportowe, pytali o koszty i nowe technologie, o imprezy plenerowe. Na pożegnalnej kolacji burmistrz Yuriy Bova dziękował za świetną organizację pobytu, naukę, merytoryczne spotkania i przede wszystkim ogromną życzliwość ze strony gospodarzy. Był bowiem czas na zdobywanie potrzebnych doświadczeń i czas na wypoczynek. Delegacja ukraińska zwiedziła Poznań i okolice, a w Swarzędzu doświadczyła prawdziwie polskiej gościnności! Nic zatem dziwnego, że na pytanie o to, co zrobiło na nich największe wrażenie odpowiedzieli zgodnie – tutejsi ludzie.

oprac. epe

Konkurs rozstrzygnięty

Młodzież o członkostwie Polski w UE

Od maja do końca września br. trwał konkurs na materiał prasowy „Młodzież o członkostwie Polski w Unii Europejskiej”. Do udziału w nim Związek Miast Polskich zaprosił uczniów szkół gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych z terenu całej Polski. W odpowiedzi na ogłoszenie nadesłano 35 prac. Wyłoniono spośród nich sześciu zwycięzców.

Organizatorzy konkursu zaproponowali uczniom przygotowanie tekstu na jeden z czterech tematów:

- Udział w młodzieżowej wymianie międzynarodowej w ramach krajów Unii Europejskiej i państw aspirujących.
- Obchody 10-lecia członkostwa Polski w UE w mojej miejscowości.
- Moje pierwsze wybory do Parlamentu Europejskiego – dlaczego głosuję?
- Jak żyło się w Polsce przed wejściem do Unii Europejskiej.

W odpowiedzi na ogłoszenie nadesłano 35 prac.

Decyzją jury złożonego z przedstawicieli organizatorów konkursu laureatami zostali:

1. **Arletta Burdek** z Zespołu Szkół w Starych Bogaczowicach za pracę *Jak żyło się w Polsce przed wejściem do Unii Europejskiej*

2. **Aneta Kut** z Gimnazjum nr 11 w Rzeszowie za pracę *Matka wspólnoty*

3. **Miłosz Wilgucki** z 2. Liceum Ogólnokształcącego w Przemyśle za pracę *Bądź wierny Idź (Jak żyło się w Polsce przed wejściem do Unii Europejskiej?)*

4. **Karolina Bałaban** z Gimnazjum nr 19 w Lublinie za pracę *Udział w młodzieżowej wymianie międzynarodowej w ramach krajów UE i państw aspirujących*

5. **Marta Gonszczyk** z Gimnazjum nr 2 w Piekarach Śląskich za pracę *Co by było gdyby... Polska w Unii to spełnione marzenia*

6. **Magdalena Blacha** z 6. Liceum Ogólnokształcącego w Lublinie za pracę *Moja szkolna zagraniczna przygoda*

Wszystkie zwycięskie prace zostaną opublikowane w specjalnym wydaniu „Samorządu Miejskiego” - dodatku do Gazety Samorządu i Administracji (data wydawnicza: 5 grudnia 2014, nr 23). Autorzy prac otrzymają nagrody rzeczowe.

Jury konkursu zdecydowało także o wyróżnieniu i publikacji czterech kolejnych prac:

1. *Moje pierwsze wybory do PE - dlaczego*

głosuję? **Elizy Huzar** z Zespołu Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Chełmie.

2. *Campania felix* **Weroniki Bunij** z II Liceum Ogólnokształcącego w Świdnicy.

3. *Jak żyło się w Polsce przed wejściem do Unii Europejskiej* **Marleny Kaliszewskiej** z Zespołu Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Chełmie.

4. *Obchody 10-lecia członkostwa Polski w UE w mojej miejscowości* **Martyny Zajdlicz** z Zespołu Szkół Kształcenia Rolniczego w Sandomierzu.

Członkowie jury wytypowali również 4 prace, których fragmenty wykorzystane zostaną w artykule wstępnym w wydaniu specjalnym „Samorządu Miejskiego”. Autorami prac są: **Krzysztof Andrulonis**, **Katarzyna Anioł**, **Weronika Kulbaka** oraz **Maria Świątkowska**.

Organizatorem konkursu był Związek Miast Polskich, we współpracy z INFOR PL SA z sie-

cia samorządowego i obywatelskiego wymiaru polskiej polityki zagranicznej 2014.

Zrealizowane w ramach projektu działania koncentrowały się na jubileuszu 10-lecia członkostwa Polski w UE oraz tegorocznych wyborach do Parlamentu Europejskiego. Celem było nie tylko dokonanie bilansu, ale także rozpropagowanie doświadczeń i efektów polskiej transformacji politycznej, gospodarczej i społecznej. W pierwszym etapie przypomniano wyniki raportu „Unia daje czy zabiera? Dekada członkostwa Polski w UE w oczach przedstawicieli polskich samorządów”, przygotowanego w 2013r. przez ISP na zlecenie Związku Miast Polskich. W czerwcu, w Łodzi, odbyła się międzynarodowa debata „10 lat po największym rozszerzeniu UE – perspektywa lokalna i regionalna”, z udziałem samorządowców z całej Europy, w tym z krajów przechodzących proces demokratyzacji i budowy społeczeństwa obywatelskiego (Mołdawia, Ukraina i Serbia). Przygotowano także specjalne wydanie Samorządu Miejskiego zawierające relacje z obchodów jubileuszu 10-lecia w kilkunastu polskich miastach.

Jak ocenialiśmy

W skład jury wchodziło 17 przedstawicieli partnerów projektu. Jurorzy oceniali innowacyjność, pasję, styl i pomysłowość, przyznając autorom punkty w skali od 1 do 5, za każde z kryteriów. Suma ocen członków jury wyłoniła zwycięzców – 6 laureatów i 4 wyróżnionych.

Ponadto fragmenty czterech prac decyzją jury zostały wplecione w tekst artykułu wstępnego zamieszczonego w wydaniu specjalnym „Samorządu Miejskiego”.

dzibą w Warszawie, wydawcą Gazety Samorządu i Administracji, Polską Agencją Prasową S.A. z siedzibą w Warszawie, wydawcą Serwisu Samorządowego PAP, Polsko-Niemiecką Współpracą Młodzieży, Związkiem Powiatów Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich RP.

Konkurs był ostatnim elementem projektu „Dekada członkostwa Polski w UE – jacy byliśmy, kim jesteśmy, dokąd zmierzamy?”, realizowanego przez Związek Miast Polskich ze środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP, w ramach Wspar-

Zaproszenie młodych Polaków do dyskusji - w ramach konkursu na tekst prasowy *Młodzież o członkostwie Polskie w UE* - poszerzyło krąg uczestników o tych, którzy już decydują o przyszłości Polski, biorąc udział w wyborach, a w niedługim czasie, wchodząc w życie zawodowe, podejmować będą decyzje wpływające na funkcjonowanie naszego kraju, także w perspektywie europejskiej.

Honorowy patronat nad konkursem objęła Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji. (AS, KP)

Obrazy jury.

Fot. Gazeta Samorządu i Administracji

Warsztaty dla pracowników urzędów

Mediacje na konflikt

Podczas praktycznego warsztatu „Komunikacja-negocjacje-mediacje” w ramach projektu „Dialog społeczny w przedsiębiorstwach i sektorze samorządowym”, który odbył się w Poznaniu 4-5 listopada br., uczestnicy z miast i gmin zapoznali się z barierami komunikacyjnymi, zwiększyli swoje umiejętności w ich pokonywaniu, nauczyli się rozpoznawać naturę konfliktu, a także rozwijali sztukę negocjacji i osiągania porozumienia.

Biorący udział w szkoleniu oprócz wysłuchania mini wykładów Alicji Kraty, certyfikowanego mediatora, trenera i superwizora oraz Łukasza Dąbrówki, certyfikowanego trenera, coacha i konsultanta, brali udział w ćwiczeniach, symulacjach sytuacji negocjacyjnych i grach integracyjnych. Jakość usług świadczonych przez urzędy gminy czy przedsiębiorstwa komunalne zależy nie tylko od wyposażenia czy technologii, ale od ludzi i środowiska, w którym pracują. Budowanie dobrego wizerunku firmy rozpoczyna się od wzajemnego zaufania pomiędzy pracodawcą i pracownikiem oraz efektywnego komunikowania się, które pozwala ograniczyć do minimum możliwość wystąpienia sytuacji kryzysowych. Zdarza się jednak, że konflikt jest nieunikniony, wtedy najważniejsze staje się określenie jego natury. Konflikt to sytuacja, gdy dwie lub więcej stron, wzajemnie w jakimś wymiarze od siebie zależnych, z których jedna spostrzega niemożliwe do pogodzenia różnice, i uznaje, że druga strona przeszkadza jej w osiągnięciu ważnych dla niej celów, i następnie podejmuje działania, by tę sytuację zmienić.

W rozwiązywaniu konfliktów istotne znaczenie ma to, żeby nie podejmować działań opartych na przekonaniach, ale na danych i doświadczeniach, w takiej postaci, którą można by uchwycić na taśmie wideo. Opieranie się na przekonaniach prowadzi bowiem do destrukcyjnych działań, gdyż dobór danych jest przefiltrowany. Konflikty można podzielić, opierając się na „Kole konfliktu” Christophera Moore’a na te dotyczące: danych (brak informacji, błędne rozumienie, różnice w interpretacjach - najprostsze do rozwiązania), interesów, strukturalnych (nierówna kontrola zasobów, nie-

równy rozkład sił, ograniczenia czasowe), wartości (wartości związane z własnym „ja”, ideologie, religia) i relacji (stereotypy i błędna percepcja, zła komunikacja i silne emocje). Najtrudniejsze do rozwiązania konflikty dotyczą wartości i relacji. Są one też zwykle ukryte, a nie jawne. Warto w trakcie ich rozwiązywania oddzielać ludzi od ich zachowań i komunikatów.

Celem warsztatu było wyposażenie uczestników w umiejętność współpracy, rozwiązywania konfliktów oraz budowania pozytywnych relacji pomiędzy pracodawcą i pracownikiem.

Fot. J. Proniewicz

Metodami rozwiązywania konfliktów w organizacjach czy zespołach są: negocjacje, arbitraż i mediacje. Jak przekonywali eksperci w procesie negocjacji czy mediacji ważna jest samoświadomość. Budowanie kontaktu powinno się rozpocząć od szukania podobieństw. - *„Dużo łatwiej się rozmawia, gdy znajdziemy to, co nas łączy”* – radzili eksperci od komunikacji.

W negocjacjach strony samodzielnie szukają rozwiązania konfliktu i decydują o wyborze rozwiązania. Negocjator odpowiada za ustalenie procedury, utrzymanie odpowiedniego klimatu rozmów i znalezienie optymalnego rozwiązania problemu. Arbitraż polega na tym, że strony konfliktu oddają decyzję o rozstrzygnięciu sporu przełożonemu lub arbitrowi (osobie bezstronnej, która jest dla stron

autorytetem w danej dziedzinie), a strony zrzekają się prawa do decydowania o wyborze rozwiązania na rzecz arbitra.

W mediacji natomiast strony konfliktu szukają rozwiązania przy pomocy mediatora, którego obowiązuje bezstronność i neutralność, ale to strony decydują o wyborze rozwiązania sporu. Mediator odpowiada za organizowanie procesu prowadzenia rozmów, pośredniczy w komunikacji (zapewnia poufność rozmów, redukuje napięcia, pozwala na lepsze zrozumienie sytuacji), a także zapewnia wsparcie stron w przedstawianiu swoich punktów widzenia, wzajemnym słuchaniu, wyartykułowaniu potrzeb czy interesów, zbudowaniu wzajemnego zrozumienia oraz znalezieniu rozwiązania uwzględniającego potrzeby stron. W drodze mediacji można rozwiązywać m.in. konflikty lokalne, w społecznościach, spory gospodarcze i pracownicze. Wyjątkowość tej metody polega na

tym, że choć jest prowadzona przez mediatora, to sami uczestnicy decydują o jej wyniku. Jest skuteczna wszędzie tam, gdzie obydwie strony chcą rozwiązać konflikt w sposób konstruktywny.

Na mediację składa się 6 etapów: wprowadzenie do mediacji, wysłuchanie stron, definiowanie kwestii spornych, ujednolicenie i zrozumienie potrzeb stron, poszukiwanie rozwiązań, zawarcie porozumienia. Każda ze stron na dowolnym etapie procesu mediacji może się z niego wycofać bez żadnych warunków. Strony muszą znać zasady oraz procedurę mediacji i zgodzić się na nią, bez takiej akceptacji, oraz zgody uczestników na osobę prowadzącą mediację, proces ten nie może być prowadzony.

Trenerzy podkreślali, że jeśli skupimy się tylko na rozwiązywaniu konfliktów, to będziemy mieć do czynienia z twardymi negocjacjami, dlatego ważne są etapy związane z ujawnieniem i rozumieniem potrzeb w mediacji. Warto zapoznać się z listą potrzeb wg Marshalla B. Rosenberga, a także blokadami komunikacyjnym, które on wyróżnia (osądy moralne, porównania, uchylanie się od odpowiedzialności, stawianie żądań). Ugoda to forma spisania porozumienia. Jeśli któryś z punktów nie jest realizowany, to oznacza, że nie został do końca dobrze przemyślany. W procesie mediacji duże znaczenia ma szacunek i samodzielność stron w podejmowaniu decyzji.

Joanna Proniewicz

TORUŃ

Konsekwentna polityka

Miasto zostało wyróżnione za prze-myślaną politykę przestrzenną, która mimo presji na liberalizację plano-wania, zapewnia racjonalny rozwój miasta, poszanowanie wartości prze-strzennych, wysoką jakość przestrzeni publicznych i współudział społeczeń-stwa w podejmowaniu decyzji

Prowadzona w Toruniu polityka prze-strzenna umożliwia pełną kontrolę zmian zachodzących w przestrzeni miasta, zapewnia realizację zmian pla-nów dla większych obszarów, w któ-rych rozwiązywane są wieloaspektowe problemy przestrzenne (w tym komu-nikacyjne), z uwzględnieniem ochrony przestrzeni publicznych i racjonalnym planowaniem miasta.

Kiedy od 1 stycznia 2004 r. w Toruniu przestał obowiązywać tzw. plan ogólny, nastąpiła pilna potrzeba zabezpieczenia rezerw terenowych dla podstawowego układu drogowego miasta. Od 1995 r. Miejska Pracownia Urbanistyczna, jako jednostka budżetowa gminy, sporządza dla potrzeb miasta mpzp oraz studia uwarunkowań i kierunków zagospoda-rowania przestrzennego miasta.

Pierwszy dokument Studium powstał w roku 2000, kolejny w roku 2006. Obecnie sporządzana jest pierwsza aktualizacja Studium, obejmująca całe miasto w granicach administracyjnych. Pomimo licznych wniosków o zmia-nę studium wpływających już od roku 2006, nie wykonywano częściowych zmian tego dokumentu. Władze mia-sta stoją bowiem na stanowisku, że zmiana studium jest zasadna wyłącznie w obszarze całego miasta, po wykonaniu oceny jego aktualności.

Obecnie w Toruniu obowiązuje 170 mpzp dla łącznej powierzchni 5603 ha, co stanowi 48,4 % powierzchni miasta w granicach administracyjnych. Prowa-dzona w mieście polityka przestrzenna konsekwentnie prowadzi do pokrycia całego obszaru miasta mpzp. W roku 2010 Miejska Pracownia Urbanistyczna wykonała „Analizę terenów nie posia-dających mpzp pod kątem zasadności sporządzenia dla nich planów miej-scowych i określenia harmonogramu realizacji”. Obszary miasta podzielono na strefy według funkcji: tereny inwe-stycyjne, leśne i parkowe, mieszkanio-we, rolne. W wyniku analiz wskazano zasadność sporządzenia mpzp dla po-szczególnych terenów oraz okreśło-

no terminy ich realizacji. Dla części terenów (zurbanizowanych) uznano, że brak potrzeby sporządzenia mpzp w najbliższych latach.

W związku z tym, że rezerwy terenów pod układ drogowy miasta utrwalono w planach ogólnych ponad 40 lata temu i są one nadal utrzymywane, miasto nie ponosi nieprzewidywanych skutków finansowych zmian planów bądź sporządzenia planów dla nowych dróg. Ocena taka jest wykonywana wstępnie na etapie analizy zasadności przystąpienia do sporządzenia planu. Miasto wypłaca odszkodowania za tereny przejęte pod drogi na podsta-wie ustawy o gosp. nieruch.(art. 98) i ustawy o pizp.(art. 36). W Toruniu nie odstąpiono od uchwalenia planu ze względu na skutki finansowe.

Od paru lat w mieście obserwuje się wzmożone zainteresowanie grup spo-łecznych i stowarzyszeń zagadnieniami związanymi z planowaniem przestrzen-nym. Partycypacja społeczna w tym mieście w procesie planistycznym od-bywa się na każdym etapie procedury. Organizowane są konsultacje społeczne. W sytuacjach konfliktowych miasto stara się szukać kompromisu, pamięta-jąc jednak, że odpowiedzialność za mia-sto i za skutki podejmowanych decyzji dotyczy wyłącznie rządzących - władz miasta, urbanistów i architektów. Mia-sto prowadzi też wyprzedzające działa-nia konsultacyjne.

Prowadzona w mieście polityka prze-strzenna została doceniona przez Kra-jową Izbę Urbanistów, która w I edycji Konkursu na najlepszy miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego uchwalony w latach 2004-2007 w pro-cedurze ustawy o pizp z 2003 r. przy-znała w 2009 r. prezydentowi Torunia i Miejskiej Pracowni Urbanistycznej wy-różnienia honorowe.

Gospodarowanie przestrzenne w spo-sób zrównoważony w Toruniu opiera się na programie sporządzania mpzp, konsekwentnej realizacji polityki prze-strzennej miasta określonej w doku-mencie polityki przestrzennej, pro-mowaniu zasad ładu przestrzennego poprzez sporządzanie mpzp dla dużych obszarów miasta, a także sporządza-niu opracowań pomocniczych, branżo-wych, w procedurze mpzp (koncepcji drogowych, wod.-kan., zagospodaro-wania terenów, wizualizacji, makiet, opracowań ekonomicznych – wspo-magających proces merytoryczny i de-cyzyjny). ■

TUREK

Spójne zagospodarowanie

Turek doceniono za racjonalną po-lytykę przestrzenną, która w sposób oszczędny i przemyślaný prowadzi do poszanowania najcenniejszego zasobu miasta, jakim jest przestrzeń. Opracowywanie dokumentów stra-tegicznych w mieście odbywa się zgodnie z zasadami zrównoważone-go rozwoju.

Proces planowania zrównoważone-go rozwoju na szczeblu gminnym wy-raża się poprzez odpowiednie zapisy zawarte w opracowaniach strategi-czno-planistycznych sporządzanych obligatoryjnie czy też dobrowolnie. W dokumentach planistycznych wpro-wadza się odpowiednie zapisy odno-snie realizacji inwestycji celu publicz-nego i dotychczasowego użytkowania terenu. Do opracowań składających się na zrównoważone planowanie na-leży zaliczyć: studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania prze-strzennego, miejscowe plany zago-spodarowania przestrzennego, Opra-cowanie ekofizjograficzne, Program Ochrony Środowiska, Plan Gospodarki Odpadami dla związku Komunalne-go Gmin „Czyste Miasto Czysta Gmi-na”, Strategię Rozwoju Miasta, Plan Rozwoju Lokalnego, Wieloletni Plan Inwestycyjny, Lokalny Program Rewi-talizacji na lata 2011-2020. Istotnym opracowaniem jest aktualne studium uwarunkowań i kierunków zagospoda-rowania przestrzennego miasta Turek, uchwalone w 2011 roku, przygoto-wane po przeprowadzeniu dogłębnej analizy zagospodarowania przestrzen-nego miasta.

Nadrzędnym celem przyjętym w stra-tegii do roku 2015 jest dynamiczny, harmonijny i wielokierunkowy rozwój miasta z zachowaniem tradycji miasta. Tak sformułowana misja wyznacza za-sadniczy kierunek, który wg studium należy obrać w kształtowaniu pre-strzennym miasta poprzez poprawę stanu zagospodarowania przestrzeni miasta a w szczególności: przygoto-wanie wskazanych terenów pod inwe-stycje w mieście, dążenie do dalszej poprawy warunków zamieszkania (re-witalizacja), poprawę obsługi mieszk-ańców miasta i powiatu, poprawa stanu środowiska naturalnego, stanu dziedzictwa kulturowego oraz popra-wa bezpieczeństwa, w tym w szczegó-lności komunikacji tranzytowej.

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego pokrywają ok. 84% powierzchni gminy, co gwarantuje spójność zagospodarowania terenu, ład przestrzenny i harmonię architektoniczną. Plany opracowywane były sukcesywnie, począwszy od terenów częściowo już zainwestowanych, następnie planami objęto tereny niezainwestowane, potem tereny zainwestowane i zurbanizowane.

Plany sporządza się mając na względzie dbałość o ład przestrzenny i dlatego władze przy ich opracowywaniu kierują się rozważą i konsekwentnie przestrzegają przyjęte w uchwalonym studium kierunki. Przykładem zrównoważonego rozwoju jest planowane sporządzenie planu dla obszaru w części południowej gminy dopiero po ostatecznym zatwierdzeniu projektu trasy obwodnicy miasta. Uruchamianie nowych terenów inwestycyjnych ze względu na konieczność ich uzbrojania następuje sukcesywnie, po uzbrojeniu i wykorzystaniu terenów wskazanych w opracowywanych planach. Tereny te stanowią rezerwę terenową, którą gmina uruchomi po wyczerpaniu się istniejących możliwości inwestycyjnych w mieście, na terenach uzbrojonych już w infrastrukturę techniczną.

Istotnym aspektem przy uchwalaniu planów są koszty związane z budową i wykupem terenów pod drogi publiczne i odszkodowania. Stosowne zapisy uchwalanych planów dają możliwość realizacji zadań własnych gminy w za-

leżności od zabudowy na poszczególnych terenach oraz od limitu wydatków przeznaczonych przez gminę na wieloletnie inwestycje w uchwale budżetowej oraz przy udziale środków zewnętrznych pozyskiwanych z funduszy europejskich. ■

LEGNICA Wiele inwestycji

Kapituła konkursu uznała zasługi miasta w dziedzinie planowania i zagospodarowania przestrzennego i przyznała Legnicy wyróżnienie za wszechstronną i racjonalną politykę rozwoju miasta, w której jakość przestrzeni odgrywa rolę kluczową.

Zrównoważony rozwój miasta Legnicy opiera się na dokumentach gminnych, takich jak m.in.: „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Legnicy”, „Strategia na lata 2004–2014”, „Zintegrowany program rozwoju transportu publicznego” czy programy rewitalizacji historycznych obszarów Legnicy oraz obszarów powojennych.

W procesie planowania i zagospodarowania dba się o zrównoważony rozwój poprzez zagwarantowanie 40% udziału terenów zielonych (tzw. zielonych płuc miasta) przy rozwoju inwestycyjnym miasta. Budowę inwestycji kubaturowych (przemysłowych LSSE, mieszkaniowych) poprzedza budowa dróg i uzbrojenia. Miasto jest budowane do wewnątrz dzięki wykorzy-

staniu istniejących wolnych i uzbrojonych terenów pod nowe inwestycje, zwłaszcza w strefie śródmiejskiej i stromiejskiej. Realizowane są działania rewitalizacyjne na dawnych terenach powojennych (tereny po JAR – porządnicze i po wojskach polskich), a także w celu eliminacji obszarów nędzy i wykluczenia (rejon ul. H. Pobożnego) oraz te dotyczące dziedzictwa kulturowego miasta Legnicy.

W Legnicy tworzy się warunki do powstawania nowych miejsc pracy – tereny LSSE, KGHM Letia - Legnicki Park Technologiczny S.A., inkubator przedsiębiorczości ARLEG S.A. Wiele przedsięwzięć jest zgodnych z wolą mieszkańców dzięki Legnickiemu Budżetowi Obywatelskiemu. Budowane są obiekty sportowe i planowane zielone tereny sportowe. Został też zrewitalizowany zabytkowy Park Miejski jako „Zielony Salon Miasta” wraz z przebudową Palmiarni. W mieście zwraca się uwagę na optymalne lokalizowanie parkingów w centrum miasta i na obrzeżach miasta, likwidację niskiej emisji (dofinansowanie dla osób fizycznych działań proekologicznych), została zmodernizowana oczyszczalnia ścieków z energetycznym wykorzystaniem biogazu, zbudowana sortownia odpadów na komunalnym wysypisku oraz biogazownia na komunalnym wysypisku. Powstały ścieżki rowerowe wraz z przebudową układu komunikacyjnego.

Opracowała **Joanna Proniewicz**

Konkurs „Lider zrównoważonego gospodarowania przestrzenią”

Bolesławiec, Gdańsk, Gliwice (GRAND PRIX), Kobyłka, Legnica, Poznań, Toruń i Turek to laureaci I Ogólnopolskiego Konkursu Miast „Lider zrównoważonego gospodarowania przestrzenią”.

Konkurs został zrealizowany wspólnie przez Instytut Gospodarki Przestrzennej i Mieszkalnictwa oraz Związek Miast Polskich. Konkurs pokazał, że nawet przy złej ustawie, można dobrze i optymalnie planować rozwój przestrzenny. Za stan planowania przestrzennego odpowiadają bowiem nie tylko przepisy. Okazało się, że można w naszym kraju wskazać zdecydowaną grupę liderów. Dzięki konkursowi wyłoniono i uhonorowano te samorządy, które w sposób mądry i zrównoważony gospodarują przestrzenią, przez co zwiększają swoją atrakcyjność dla inwestorów oraz racjonalnie podnoszą standard życia mieszkańców.

Fot. R. Przeździecki „Forum Samorządowe”

Laureat konkursu „Samorządowy Lider Zarządzania - Razem dla rozwoju”

Mapy problemów i zasobów

W sierpniu 2011 roku w Bielsku Białej podpisano umowę partnerską na rzecz realizacji projektu „Budowanie kultury współdziałania instytucji z obszaru zatrudnienia i integracji społecznej poprzez wspólne tworzenie map problemów i zasobów środowiska lokalnego na przykładzie miasta Bielska-Białej”.

Realizację projektu zainicjował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Białej. Celem tego działania było utworzenie dokładnej mapy problemów społecznych miasta we współpracy z innymi instytucjami realizującymi polityki społeczne oraz organizacjami pozarządowymi zaangażowanymi w takie działania. W ramach projektu założono opracowanie sektorowych dokumentów programowych z zakresu miejskiej polityki społecznej i pomocy społecznej. Zakłada się ponadto utworzenie sprawnego integrowanego mechanizmu (modelu) zarządzania problemami społecznymi.

Głównymi sygnatariuszami projektu są Miasto Bielsko-Biała i jego Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy w Bielsku-Białej, Powiat Bielski poprzez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Województwa Śląskiego oraz przedstawiciele sektorów biznesu, nauki i organizacji pozarządowych.

W Urzędzie Miasta Bielsko-Biała oraz MOPS zdawano sobie sprawę z istnienia narastających problemów mających związek ze zróżnicowaniem sytuacji społeczno-ekonomicznej ludności. Pojawiły się obszary w niektórych dzielnicach, gdzie przy bardzo niskiej aktywności mieszkańców oraz instytucji, występowały coraz liczniejsze problemy społeczne wśród młodzieży oraz lokalnej społeczności. Tak pojawił się pomysł aktywizacji lokalnej społeczności poprzez wsparcie oddolne inicjatyw mieszkańców dzięki animacji określonych aktywności w dziedzinie sportu i kultury. Odbiorcami tych działań mieli być mieszkańcy wybranych obszarów dzielnic.

Na początku wskazano dzielnicę Wapienica, która charakteryzowała się dużymi kontrastami społeczno-

-ekonomicznymi pomiędzy jej dwiema częściami, położonymi po dwóch stronach lokalnej drogi. Dzieci z tych dwóch środowisk chodziły często do tej samej publicznej szkoły, a czas spędzano na terenie miejsca zamieszkania. Pracę rozpoczęto od sporządzenia mapy problemów oraz mapy zasobów i przeprowadzenia ankiet wśród mieszkańców, dzięki czemu rozpoznano tkwiące w dzielnicy potrzeby i możliwości. W wyniku tego pierwszego działania zorganizowano w 2008 r. lokalny festyn którego wykonawcami i odbiorcami byli mieszkańcy dzielnicy. Ku zaskoczeniu zarówno organizatorów, jak i samych mieszkańców z obu grup – festyn okazał się pozytywnym i integrującym wydarzeniem. Utworzyła się lokalna grupa osób, która chciała kontynuować wspólne działania. MOPS ustanowił na miejscu swojego przedstawiciela-animatora do wspierania działań lokalnej społeczności.

Sukces zastosowanego podejścia z wykorzystaniem metodologii opartej o mapy oraz ankiety zachęcił kierownictwo MOPSu i UM do powielenia tej praktyki w dwóch innych dzielnicach miasta. Dzięki takim działaniom okazało się, że miasto może inicjować i wspierać rozwój lokalnych aktywności, jednocześnie delegując odpowiedzialność za ciągłość tych działań na pracowników zintegrowanych z lokalną społecznością. Z drugiej strony pojawiła się potrzeba efektywniejszej koordynacji i wymiany informacji między jednostkami administracji samorządowej i publicznej a organizacjami pozarządowymi.

Obecnie programy wsparcia aktywności lokalnej mieszkańców osiedli są kontynuowane w ramach projektu „Programy Aktywności Lokalnej (PAL) dla osiedli: Śródmieście Bielsko-Biała, Grun-

waldzkie, Wapienica”. Więcej informacji na stronie: www.zaradni.eu.

Działania bielskich organizacji pozarządowych, których beneficjentami byli i są mieszkańcy Bielska-Białej, dzięki dobrej współpracy z pracownikami MOPS czy PUP, pozwoliły stwierdzić tym ostatnim, że niektóre osoby korzystają z pomocy w tym zakresie z kilku źródeł (nie zawsze o tym informując). Jednoznacznie wskazywało to na potrzebę wymiany informacji o osobach korzystających z pomocy w określonych obszarach i możliwości sprawdzenia czy w tym zakresie było już realizowane wsparcie przez którąś z instytucji samorządowych, publicznych czy pozarządowych. Tak zrodził się pomysł realizacji projektu „Budowanie kultury współdziałania instytucji z obszaru zatrudnienia i integracji społecznej poprzez wspólne tworzenie map problemów i zasobów środowiska lokalnego na przykładzie miasta Bielska-Białej”.

W związku z realizacją projektu powołano Zespół ds. opracowania modelu współpracy instytucji przy wspólnym opracowywaniu map problemów społecznych i zasobów środowiska lokalnego. W skład zespołu weszli przedstawiciele partnerstwa, instytucji i organizacji z obszaru rynku pracy i pomocy społecznej, komitet ekspertów składający się z trzech pracowników naukowych-autorytetów z dziedziny socjologii, prawnika-specjalisty z dziedziny ochrony danych osobowych oraz informatyków (podwykonawcy). Zespół ten dokonał analizy wykorzystania w Polsce techniki map problemów społecznych i na tej podstawie opracował strategię wdrażania modelu współpracy wraz z programem informatycznym do tworzenia map problemów społecznych i zasobów środowiska lokalnego.

Model utworzono w taki sposób, aby można go było implementować w innych miastach, nie narażając potencjalnych użytkowników na duże koszty wdrażania. Zespół ten brał również udział w tworzeniu map problemów społecznych i zasobów środowiska lokalnego miasta Bielska-Białej.

(epe)

MINISTERSTWO
INFRASTRUKTURY
I ROZWOJU

Projekt
**Budowanie kompetencji do współpracy międzysamorządowej
i międzysektorowej jako narzędzi rozwoju lokalnego i regionalnego**
Finansowany z funduszy EOG
pochodzących z Norwegii, Islandii i Liechtensteinu oraz środków krajowych

**Konferencja kończąca
projekt**
„Dialog społeczny w sektorze i przedsiębiorstwach samorządowych”
2 grudnia 2014 roku, Warszawa

Ramowy program

- 10.30-11.00** Rejestracja
Kawa / herbata
- 11.00-11.20** Powitanie – słowo wstępne
Andrzej Porawski – Dyrektor Biura Związku Miast Polskich
Zaproszeni goście
Karsten Klepsvik – Ambasador Królestwa Norwegii
Władysław Kosiniak-Kamysz Minister Pracy i Polityki Społecznej
Liss Schanke – Norweski Związek Władz Lokalnych i Regionalnych
- 11.20-11.35** Podsumowanie projektu „Dialog społeczny w sektorze i przedsiębiorstwach samorządowych” - Andrzej Porawski - dyrektor Biura Związku Miast Polskich
- 11.35-12.00** „Samorząd jako pracodawca: Raport o stanie i warunkach zatrudnienia w sektorze samorządowym” - prezentacja raportu:
Część I Stan wiedzy o samorządowym rynku pracy - Andrzej Porawski - dyrektor Biura Związku Miast Polskich

- 12.00-12.25** **Część II Samorząd jako pracodawca – dialog społeczny w jednostkach samorządu terytorialnego** – budowanie kultury organizacyjnej – Tomasz Potkański - Zastępca dyrektora Biura Związku Miast Polskich
- 12.25-12.40** Dyskusja
- 12.40-13.20** **Dialog społeczny w norweskim sektorze samorządowym – wymiar praktyczny** – prezentacja Przedstawicieli Norweskiego Związku Władz Lokalnych i Regionalnych (KS), oraz Krajowego Związku Pracowników Samorządowych (NUMGE - National Union of Municipal and General Employees)
- 13.20-13.40** Przerwa
- 13.40-14.10** **Przegląd i rezultaty projektów finansowanych z Funduszu na rzecz godnej pracy i dialogu trójstronnego, w ramach Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014;**
Plany kontynuacji programu w kolejnej perspektywie finansowej NMF - Liss Schanke
Przedstawicieli Norweskiego Związku Władz Lokalnych i Regionalnych (KS)
- 14.10** Dyskusja, zakończenie
- 14.30** Lunch

Bezpłatne webinarium

„Samorzady na parkiecie Towarowej Giełdy Energii – dom maklerski, jako partner na giełdowych rynkach energii elektrycznej i gazu ziemnego” w ramach projektu Europejskiej Akademii Samorządowej
9 grudnia w godz. 11-12:00

Bezpłatne webinarium

„Mniejsze koszty oświetlenia bez wymiany źródeł światła – nowoczesny system zarządzania energią!” w ramach projektu Europejskiej Akademii Samorządowej
16 grudnia w godz. 11-12:00